OIKEUSMINISTERIÖ **Muistio** **Liite 1**
Tutkija 15.8.2019
Aleksi Heikkilä

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI ALLE 18-VUOTIAANA VAHINKOA KÄRSINEEN ANSIOTULON MÄÄRÄN VAHVISTAMISESTA

Asian tausta

Vahingonkorvauslain (412/1974) 5 luvun 2 b §:ssä säädetään vahinkoa kärsineen tulevan ansiotason määrittämisestä silloin, kun henkilövahingon johdosta pysyvästi työkykynsä menettänyt ei ollut vahingon tapahtuessa täyttänyt 18 vuotta. Pykälän 1 momentin mukaan ansiotaso arvioidaan tällöin ensisijaisesti ottamalla huomioon vahinkoa kärsineen henkilökohtaiset ominaisuudet sekä hänen koulutus- ja ammattisuunnitelmansa. Jos muuta ei näytetä, vahinkoa kärsineen vuotuisen ansiotulon määränä pidetään Suomessa asuvien keskimääräiseen ansiotuloon perustuvaa euromäärää. Tämä euromäärä vahvistetaan 2 momentin valtuutussäännöksen mukaisesti vuosittain valtioneuvoston asetuksella.

Yleensä ansiotaso nousee työvuosien karttuessa. Tämä mukaisesti vahinkoa kärsineen ansiotulokin on lain mukaan määritettävä neliportaisesti. Kun vahinkoa kärsinyt on 18–22 -vuotias, hänen oletettu ansionsa vastaa kaikkien 18–22 -vuotiaiden henkilöiden keskimääräistä valtioveron alaista ansiotuloa. Tämän jälkeen ansiotulo määräytyy kokoaikaisten palkansaajien keskimääräisen ansiotulon mukaan siten, että vahinkoa kärsineen täytettyä 23 vuotta perusteena on 23–34 -vuotiaiden kokoaikaisten palkansaajien keskimääräinen ansiotulo ja vahinkoa kärsineen täytettyä 35 vuotta perusteena on 35–64 -vuotiaiden kokoaikaisten palkansaajien keskimääräinen ansiotulo. Vahinkoa kärsineen täytettyä 65 vuotta hänen laskennallisena ansiotulonaan pidetään sen vanhuuseläkkeen määrää, johon hänellä työntekijäin eläkelain (395/1961), nykyisin työntekijäin eläkelain (395/2006), nojalla olisi oikeus edellä mainittujen keskimääräisten ansiotulojen perusteella. Viimeksi mainittua ansiotuloa ei vahvisteta asetuksella, vaan se lasketaan kussakin tapauksessa erikseen.

Voimassa oleva valtioneuvoston asetus alle 18-vuotiaana vahinkoa kärsineen ansiotulon määrän vahvistamisesta (390/2018) on annettu 24 päivänä toukokuuta 2018. Tilastokeskuksen uusi tulonjakotilasto on julkaistu keväällä 2019.

Asetuksen sisältö

Asetuksen 1 §:ssä säädetään vahingonkorvauslain 5 luvun 2 b §:ssä tarkoitettujen ansiotulojen euromääristä. Ehdotetut rahamäärät perustuvat Tilastokeskuksen tulonjakotilaston aineistoon, joka koskee vuotta 2017. Tulonjakotilaston tiedot kerätään haastattelemalla ja hallinnollisista rekistereistä. Tilastokeskuksen ilmoittamat keskimääräisen vuosiansion euromäärät (8 714, 38 168 ja 48 392 euroa) on asetuksessa pyöristetty lähimpään kymmeneen euroon.

Edellä esitetyn perusteella ehdotetaan, että vahingonkorvauslain 5 luvun 2 b §:ssä tarkoitetun ansiotulon määrä olisi vahinkoa kärsineen täytettyä 18 vuotta 8 710 euroa vuodessa (tällä hetkellä 8 510 euroa vuodessa), vahinkoa kärsineen täytettyä 23 vuotta 38 170 euroa vuodessa (tällä hetkellä 38 100 euroa vuodessa) ja vahinkoa kärsineen täytettyä 35 vuotta 48 390 euroa vuodessa (tällä hetkellä 47 710 euroa vuodessa).

Asetuksen 2 §:ssä säädetään asetuksen voimaantulosta ja soveltamisesta sekä voimassa olevan vastaavan asetuksen kumoamisesta.

Voimaantulo- ja siirtymäsääntely

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 2019.

Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan vahinkoa kärsineen ansiotulo otetaan ansionmenetyksen suuruutta arvioitaessa huomioon tässä asetuksessa vahvistetun määräisenä silloin, kun korvaus määrätään asetuksen voimaantulon jälkeen.

Vahingonkorvauslain mukaisesti ansionmenetyskorvaus määrätään yleensä kerralla siten, että korvaus on eri ajanjaksoina erisuuruinen ansiotason oletetun nousun mukaisesti. Silloin, kun ansionmenetys määrätään asetuksessa vahvistettujen ansiotulojen pohjalta, noudatetaan laissa säädettyä ansiotasoporrastusta. Sen jälkeen, kun korvaus on määrätty, sen määrää tarkistetaan vuosittain eräiden elatusapujen sitomisesta elinkustannusindeksiin annetun lain (583/2008) mukaisesti.

Vaikutukset

Niissä suhteellisen harvoissa tapauksissa, joissa korvaus ansionmenetyksestä määrätään vahingonkorvauslain 5 luvun 2 b §:n mukaisesti, uusi asetus korottaa korvauksen lähtötasoa 2,4 prosentilla vahinkoa kärsineen ollessa 18–22 –vuotias, korottaa korvauksen lähtötasoa 0,2 prosentilla vahinkoa kärsineen ollessa 23–34 -vuotias ja korottaa korvauksen lähtötasoa 1,4 prosentilla vahinkoa kärsineen ollessa 35–64 -vuotias tällä hetkellä voimassa olevaan asetukseen verrattuna.

Valmistelu

Asetus on valmisteltu oikeusministeriössä ja se on tarkastettu ministeriön lainsäädännön kehittäminen ja laintarkastus –yksikössä.